

Сучасний стан та особливості розвитку туризму в Чехії

Андрій МАЙСТЕР^{1*} <https://orcid.org/0000-0002-9289-910X>

УДК 911.3:338.486(437.3)

Володимир ЛАЖНИК² <https://orcid.org/0000-0003-4123-0331>

Михайло КУНИЦЬКИЙ¹ <https://orcid.org/0000-0001-7347-1151>

ОГЛЯДОВА СТАТТЯ

¹Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Луцький інститут розвитку людини,
кафедра інформаційних технологій та туризму

²Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра економічної та соціальної географії

Листування – *maister89@ukr.net

Ключові слова: туризм, туристичні прибуття, колективні засоби розміщення, туристи, Чехія.

Анотація: Розглянуто сучасний стан розвитку туризму в Чехії. Проведено аналіз розвитку туристичної інфраструктури країни. Розглянуто динаміку розвитку колективних засобів розміщення туристів у Чеській Республіці. Проаналізовано динаміку туристичних прибуттів до Чехії. Охарактеризовано структуру туристичних потоків. Розглянуто геопросторові особливості туристичних потоків у Чехії. Здійснено аналіз динаміки обсягу доходів від іноземного туризму.

1. ВСТУП

На сьогодні туризм відіграє важливу роль у стимулюванні соціально-економічного розвитку країн та регіонів. Розвиток туризму є одним із пріоритетних напрямів підвищення ефективності функціонування економіки країн. Важлива роль туристичної діяльності в реалізації сучасної європейської парадигми соціально-економічного розвитку, кінцевою метою якої є поліпшення умов життя людини, задоволення її матеріальних і духовних потреб. Організація змістовного дозвілля, відпочинку та оздоровлення населення сприятиме формуванню у суспільстві нових цінностей – якості життя людей.

Чеська Республіка належить до туристично привабливих та розвинених країн Європи. Потужний природно-рекреаційний та історико-культурний потенціал Чехії дав змогу сформувати в цій країні конкурентоспроможний туристичний ринок. Подібність історичних, природних та соціально-економічних умов розвитку Чехії та України визначає схожість передумов розвитку туризму. Дослідження розвитку туризму в Чехії, виявлення особливостей та тенденцій туристичної діяльності країни дадуть змогу перейняти досвід організації чеського туризму та застосувати його на практиці в Україні. Досвід європейських країн в організації туризму є для України дуже важливим, оскільки наша держава прагне інтегруватися у європейський економічний простір, зокрема туристичну систему Європейського Союзу (ЄС).

2023, 845; DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2023.845.65-76>

 Open Access. © 2023 А. МАЙСТЕР, В. ЛАЖНИК, М. КУНИЦЬКИЙ
опубліковано у Чернівецькому національному університеті

Ця робота ліцензується відповідно до

CC BY-NC-ND із Зазначенням Авторства – Некомерційна – Без Похідних 4.0 Міжнародна

Метою дослідження є аналіз сучасного стану та виявлення особливостей розвитку туризму в Чехії. Завданнями дослідження є:

- провести аналіз розвитку туристичної інфраструктури Чехії;
- проаналізувати динаміку туристичних прибуттів до Чехії;
- розглянути геопросторові особливості туристичних потоків в країні;
- здійснити аналіз динаміки доходів від іноземного туризму.

2. АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням розвитку туризму в Чехії та її окремих регіонах займалися переважно чеські вчені. Початок досліджень туризму в Чеській Республіці датується 1950-ми роками. З 1960-х рр. й до сьогодні класичними темами в чеській географії є аналіз окремих факторів розвитку туризму, а також аналіз просторової організації туризму. Наприкінці 1960-х – на початку 1970-х рр. у центрі уваги чеських географів, соціологів та економістів-містобудівників на понад 20 років опинилося нове явище – короткостроковий відпочинок міського населення. У той же час чеські географи почали вивчати феномен другого дому. З 1980-х рр. чеська географія почала застосовувати сучасні географічні та картографічні підходи. З 1990-х рр. увага приділяється окремим екологічним питанням у туризмі (сталий туризм, екотуризм) (Vystoupil, Šauer 2017).

Дослідження впливу пандемії Covid-19 на розвиток туризму в Чехії представлені у працях (Roncak, Hobza 2022; Šárka et al. 2022; Novotny, Pellesova 2021). Розвиток туризму в Чехії та його вплив на економіку країни досліджували Göttlichová, Šula (2021), Vystoupil et al. (2017), Kouřilová, Kratochvílová (2014), Királ'ová (2006). Деякі види туризму в Чехії досліджували Novotná et al. (2019), Havlíková et al. (2019), Vystoupil et al. (2017). Порівняльний аналіз туристичних секторів Польщі та Чехії проведено Będzik, Gołąb (2020).

Туристична проблематика Чехії недостатньо висвітлена в наукових працях українських учених. Деякі аспекти розвитку туризму в Чехії досліджено Турло, Мархонос (2023), Лажніком (2021, 2023), Патійчуком та ін. (2020), Корсаком, Фуртієм (2016).

Інформаційною базою дослідження є статистичні дані та інформаційні матеріали Чеського статистичного управління (Český statistický úřad 2023), UNWTO (World Tourism Organization 2023), Світової ради з подорожей та туризму (WTTC) (World Travel & Tourism Council 2023), Eurostat (Eurostat 2023), онлайн-платформи «Statista» (Statista 2023), Міністерства регіонального розвитку Чеської Республіки (Ministerstvo pro místní rozvoj 2023), Міністерства транспорту Чеської Республіки (Ministerstvo dopravy... 2023).

3. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Чехія – популярний туристичний напрямок у Європі. Вигідне розміщення частково компенсує відсутність виходу до моря та високих гір, як у сусідніх країнах. Незважаючи на цей недолік, Чехія може запропонувати багато прекрасних пам'яток, таких як її ландшафт і замки. Столиця країни м. Прага залишається одним із найбільш відвідуваних міст Європи, незважаючи на те, що під час пандемії COVID-19 вона втратила більшість своїх іноземних гостей.

Інші популярні локації включають виноградники, печери та ущелини Південної Моравії та мальовничу сільську місцевість Південної Чехії з її численними озерами. Це робить їх найбільш відвідуваними регіонами Чехії після Праги, хоча вони є переважно внутрішніми туристичними напрямками. Міжнародне значення має також м. Карлові Вари, відоме своїми SPA-центрами й кінофестивалем (Travel and tourism in Czechia... 2023).

Інфраструктура відіграє важливу роль у розвитку туризму, оскільки вона забезпечує необхідну основу для процвітання галузі. Сюди входять транспортні мережі, такі як

автомобільні дороги, залізниці та аеропорти, які дають можливість туристам дістатися до різних місць призначення в межах країни. Чехія здійснила значні інвестиції у покращення своєї транспортної інфраструктури, реалізуючи проєкти, спрямовані на модернізацію залізничної системи та розширення пропускної спроможності міжнародних аеропортів ([Ministerstvo dopravy ... 2023](#)).

У 2021 р. загальний обсяг інвестицій у транспортну інфраструктуру збільшився й склав майже 85 млрд чеських крон, що на 6 % більше, ніж у 2020 р. Обсяг інвестиційних витрат на транспортну інфраструктуру у 2021 р. був найвищим за останні 13 років. У 2021 р. на інфраструктуру було витрачено найбільший обсяг коштів із бюджету Державного фонду транспортної інфраструктури (ДФТІ); тенденція зростання кількох попередніх років продовжується ([Rocenska dopravy České republiky 2021](#)). Туристичний бізнес у Чехії нині за структурою є переважно прерогативою малих фірм і фізичних осіб-підприємців ([Лажнік 2023](#)).

Наявність та якість засобів розміщення туристів є критично важливими факторами для залучення відвідувачів. У Чехії спостерігається постійне зростання кількості засобів розміщення, включаючи готелі, пансіонати та будинки для відпочинку. За даними Чеського статистичного управління ([Český statistický úřad 2023](#)), загальна кількість засобів розміщення (КЗР) у 2022 р. становила 10,7 тис., із них пансіонатів – 4 555, готелів, мотелів, пансіонатів – 2 976, туристичних баз відпочинку – 579 ([табл. 1](#)). Найбільша кількість готелів, мотелів, пансіонатів є трьохзірковими. У Чехії є 71 п'ятизірковий готель.

Таблиця 1. Колективні засоби розміщення туристів (КЗР) у Чехії в 2022 р. ([Český statistický úřad 2023](#))

Типи засобів розміщення	Кількість КЗР, од.	Номери, од.	Ліжко-місць, од.
Готель *****	71	8389	16 502
Готель, мотель, ботель ****	837	47 985	99 630
Готель, мотель, пансіонат ***	1587	50 110	114 995
Готель, мотель, ботель **	207	6009	14 905
Готель, мотель, ботель *	112	2143	5776
Готель гарні ****, ***, **, *, *	162	3460	8193
Пансіонат	4555	46 020	127 487
Туристична база відпочинку	579	10 006	36 771
Будинок відпочинку	305	6751	26 313
Туристичний хостел	733	11 541	37 340
Інші КЗР	1504	35 281	98 924
Загальна кількість КЗР	10 652	227 695	586 836

Упродовж 2012–2022 рр. кількість КЗР в Чехії мала певні коливання ([рис. 1](#)). У 2012–2014 рр. відбувся спад, після чого кількість КЗР зростала у 2015–2017 рр. У 2018 р. відбулося невелике зростання, але кількість КЗР знову зменшилася у 2019 р. Проте з 2020–2022 рр. спостерігається помітне зростання кількості КЗР.

У 2012–2022 рр. динаміка кількості номерів у КЗР в Чехії була нерівномірною. У 2012–2014 рр. кількість номерів зменшилась із 217,2 до 202,5 тис. Із 2014 р. до 2016 р. кількість номерів показувала помірне зростання, досягнувши піку у 207,3 тис. У 2016–2017 рр. кількість номерів знову зменшилася до 204,8 тис. у 2017 р. У 2020 р. кількість номерів значно зросла до 228,4 тис., після чого знову зменшилася до 226,8 тис. у 2021 р. Така динаміка кількості використовуваних номерів у КЗР ймовірно пов'язана була з пандемією COVID-19. У 2022 р. кількість номерів зросла до 227,7 тис. Динаміка ліжко-місць у КЗР Чехії за досліджуваний період була аналогічною ([рис. 2](#)).

Найбільше КЗР туристів у Чехії знаходиться у Південночеському, Кралоугоградецькому, Південноморавському краях, найменше – у Пардубицькому й Злінському краях та краї Височина. Для м. Прага, Кралоугоградецького й Ліберецького країв характерна найбільша

територіальна концентрація КЗР (рис. 3). Найбільша кількість номерів нараховується у м. Прага, Південночеському та Південноморавському краях.

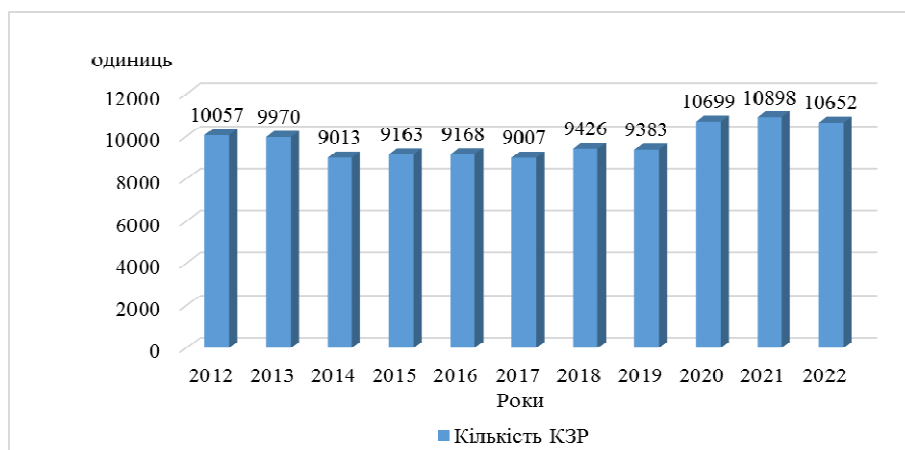

Рис. 1. Кількість колективних засобів розміщення в Чехії у 2012–2022 рр.

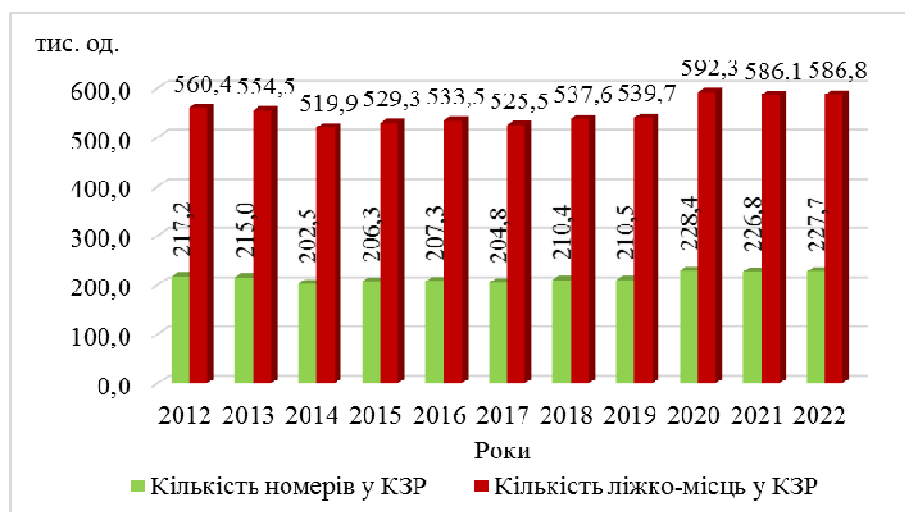

Рис. 2. Місткість колективних засобів розміщення в Чехії у 2012–2022 рр.

У Чехії зростає кількість міжнародних готельних мереж, які пропонують широкий вибір варіантів розміщення, що відповідають різним бюджетам та вподобанням. Уряд запровадив різні стимули для заохочення приватних інвестицій у розвиток засобів розміщення туристів, такі як податкові пільги та субсидії на будівництво нових готелів ([Ministerstvo pro místní rozvoj 2023](#)).

Деякі чеські готелі входять у міжнародне об'єднання «Top International Hotels». Це «Interhotel Voronez» (м. Брно), «Excelsior» (м. Марієнбад) і празькі «Panorama», «Club Hotel Praha», «Ambassador». Цікавим для туристів може бути розміщення в стародавніх замках і палацах, реконструйованих, із добре оснащеними номерами.

Ресторанний бізнес є невід'ємною частиною туристичної галузі, оскільки надає відвідувачам змогу скуштувати страви місцевої кухні та насолодитися кулінарними традиціями країни. Чеська Республіка має потужне ресторанне господарство зі зростаючою кількістю закладів, що пропонують як традиційні чеські страви, так і страви інтернаціональної кухні. Уряд визнав важливість ресторанного бізнесу для розвитку туризму й ужив заходів для підтримки його зростання. Серед них – спрощення процедури ліцензування для нових

закладів та запровадження навчальних програм для персоналу ресторанів із метою підвищення якості обслуговування ([Ministerstvo průmyslu a obchodu 2023](#)).

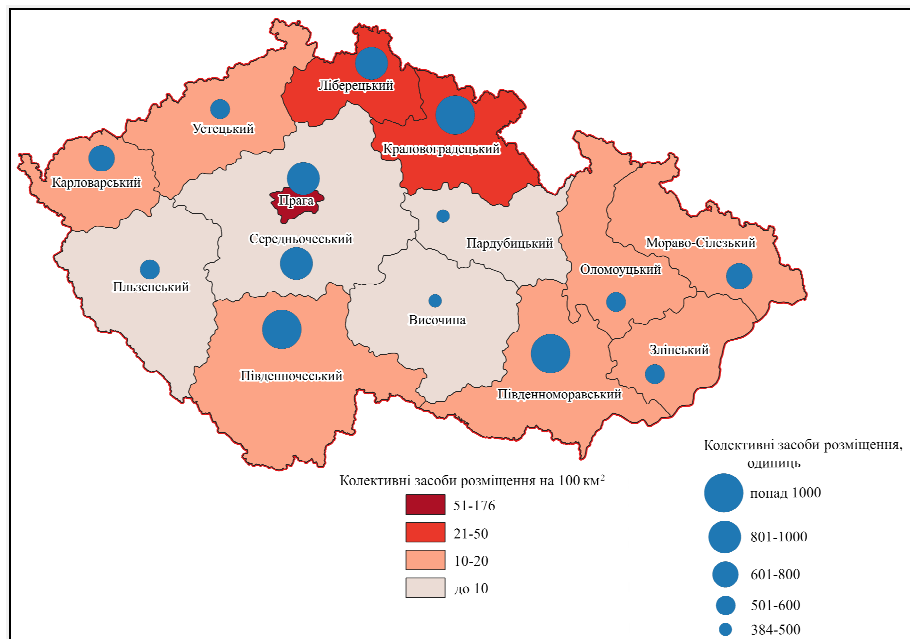

Рис. 3. Колективні засоби розміщення туристів у регіонах Чехії в 2022 р.

Незважаючи на прогрес, досягнутий у розвитку туристичної інфраструктури в Чеській Республіці, залишається кілька викликів. Серед них – необхідність подальших інвестицій у транспортну інфраструктуру, особливо в сільській місцевості, для покращення доступності туристичних дестинацій. Крім того, перед країною стоїть завдання збалансувати зростання туристичної галузі зі збереженням природної та культурної спадщини.

Рис. 4. Внесок туризму у ВВП Чехії у 2012–2021 рр.

Туризм відіграє важливу роль в економічному розвитку Чехії. Так, у 2021 р. економічний внесок туризму у ВВП країни становив 94,96 млн чеських крон (1,55 % у ВВП), що на 9,2 млн більше, ніж у 2020 р., але все ще менше на 43 % порівняно з допандемічним 2019 р. ([World Travel & Tourism Council 2023](#)). У 2012–2019 рр. цей показник стабільно зростав ([рис. 4](#)) ([Gross domestic product... 2023](#)).

А. Майстер, В. Лажнік, М. Куницький.

Сучасний стан та особливості розвитку туризму в Чехії

У 2022 р. КЗР в Чехії прийняли 19,4 млн туристів, що на 8 млн більше показника 2021 р., й це вказує на відновлення туристичної галузі країни після пандемії COVID-19. У 2020 р. порівняно з 2019 р. кількість туристів скоротилася вдвічі через пандемію коронавірусу (рис. 5). У 2013–2019 рр. кількість туристів у Чехії стабільно зростала в середньому на 11,4 % за рік (Arrivals at tourist accommodation... 2023).

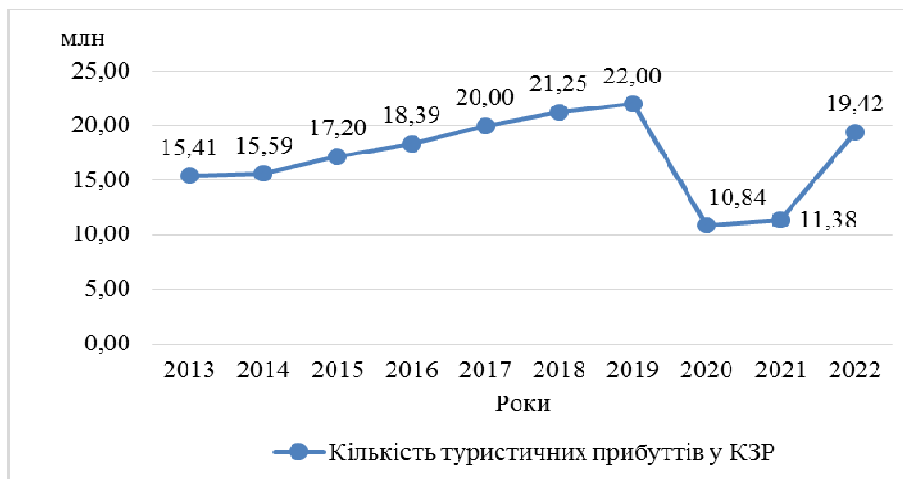

Рис. 5. Загальна кількість туристичних прибуттів у КЗР в Чехії у 2013–2022 рр.

У 2022 р. 7,34 млн іноземних туристів прибули до КЗР у Чехії. Це означає зростання майже вдвічі порівняно з 2021 р. Більшість із цих іноземних туристів були з сусідніх із Чехією країн, переважно з Німеччини, Словаччини та Польщі. У 2022 р. 42 % іноземних туристів відвідували Чехію кілька разів на рік, що можна пояснити великою часткою іноземних гостей, які приїжджали з-за кордону. Хоча внутрішній туризм не зазнав такого значного падіння, він також не досягнув допандемічних показників. Понад 12,8 млн чехів прибули до КЗР Чехії у 2022 р., що майже на 3,3 млн туристів більше, ніж у 2021 р. і на 970 тис. – порівняно з 2019 р. До 2019 р. кількість іноземних та внутрішніх туристів стабільно зростала (рис. 6). Частка внутрішніх туристів у туристичному потоці Чехії становить 62,3 %, тоді як іноземних – 37,7 % (Arrivals at tourist accommodation... 2023).

Рис. 6. Кількість іноземних та внутрішніх туристичних прибуттів у КЗР в Чехії у 2013–2022 рр.

У 2022 р. більшість туристів подорожували до Чехії на відпочинок. Іншими важливими причинами подорожей були відвідування родичів або ділові поїздки. Улюбленим заняттям іноземних туристів було ознайомлення з чеськими культурними пам'ятками, такими як замки, музеї та об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО. Внутрішні туристи також полюбили оглядати визначні пам'ятки, але надавали перевагу пішим прогулянкам під час відпочинку в Чехії. Інші популярні види діяльності як серед іноземних, так і серед внутрішніх туристів включали дослідження природних пам'яток (таких як печери, гори та національні парки), насолоду від чеської гастрономії, турботу про свій фізичний та психічний стан, а також велосипедні подорожі.

У 2020 р. чеські туристи витратили в середньому близько 4 000 чеських крон на тривалі внутрішні подорожі (чотири й більше ночей). Однак під час тривалих виїзних поїздок ці середні витрати зросли більш, ніж у 3,5 раза. Аналогічну тенденцію можна спостерігати й при розгляді короточасних поїздок (до трьох ночей) ([Travel and tourism in Czechia... 2023](#)).

Туристичні потоки в Чехії мають геопросторову нерівномірність. Так, м. Прага мала найвищу кількість туристичних прибуттів у 2022 р. Південноморавський, Кралоупоградський та Південночеський краї мають також значну кількість туристичних прибуттів (*рис. 7*). Варто зазначити, що регіони, розміщені поруч із м. Прага (наприклад, Середньочеський, Ліберецький, Кралоупоградський краї), мають відносно велику кількість туристичних прибуттів. Це може бути пов'язано з тим, що туристи, які відвідують Прагу, також відвідують деякі сусідні регіони. З іншого боку, регіони, які розміщені далеко від Праги, також привернули значну кількість туристів. Ці регіони, можливо, пропонують унікальні туристичні послуги, які привертають увагу туристів. Наприклад, Південноморавський край привертає любителів винного туризму.

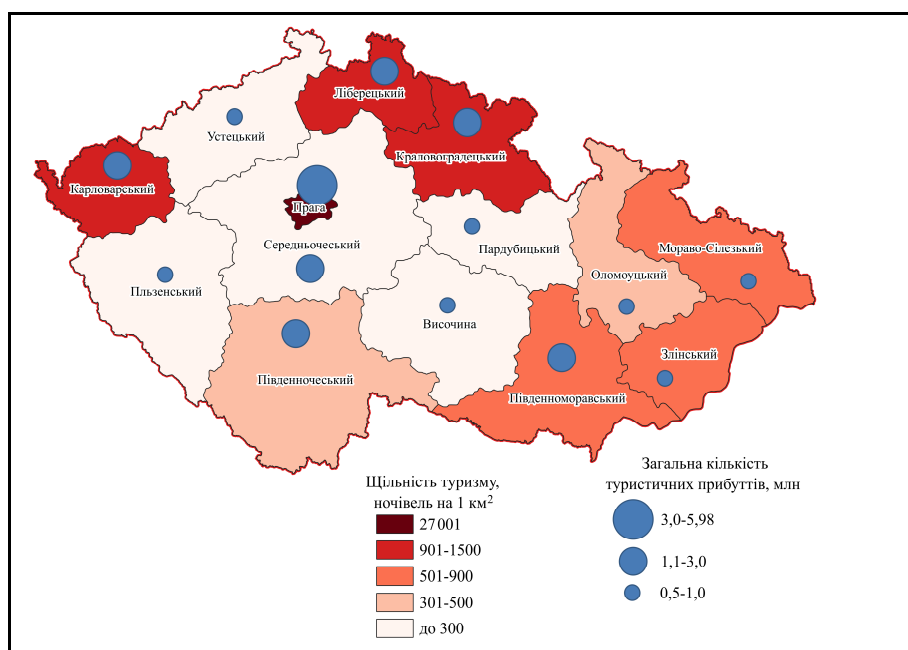

Рис. 7. Розвиток туризму в регіонах Чехії у 2022 р.

Кількість ночівель туристів у КЗР Чехії у 2022 р. складала 50,6 млн, із них 32,5 млн – ночівлі внутрішніх туристів, 18,1 млн – ночівлі іноземних туристів. Кількість ночівель у розрізі регіонів країни є також нерівномірною. Так, найвища їх кількість спостерігається у м. Прага, Кралоупоградському, Карловарському, Південночеському та Південноморавському краях. Середня кількість ночівель по країні становить 2,6 і коливається по регіонах від 3,8 ночей

А. Майстер, В. Лажнік, М. Куницький.

Сучасний стан та особливості розвитку туризму в Чехії

(Карловарський край) до 2 ночей (Південноморавський край). Найбільша щільність туризму спостерігається в Празі (27 001 ночівель на 1 км²), що зумовлено значною кількістю туристичних прибуттів на відносно невеликій площі території міста. Висока щільність туризму характерна для Карловарського, Ліберецького й Краловоградського країв Чехії (*табл. 2*).

У Празі зафіксовано також найбільшу кількість іноземних туристичних прибуттів у 2022 р. із загальною кількістю 4,5 млн. На другому місці перебуває Карловарський край (525,3 тис.), а на третьому – Південноморавський (525,1 тис.). Найменша кількість іноземних туристичних прибуттів спостерігається у Пардубицькому (56,8 тис.), Злінському (95,9 тис.) та Оломоуцькому (104,9 тис.) краях (*табл. 2*).

У 2022 р. іноземний туризм приніс Чехії доходи в розмірі 1 млрд дол. США, що на 385 млн дол. США більше, ніж у 2021 р. У 2020 р. доходи від іноземного туризму у зв'язку з пандемією коронавірусу скоротилися на 62,5 %. У 2012–2022 рр. динаміка доходів була нерівномірною (*рис. 8*) ([World Tourism Organization 2023](#)).

Традиційний напрям туризму в Чехії – культурно-пізнавальний і лікувально-оздоровчий. Чехія на міжнародному ринку спеціалізується також на таких видах туризму, як спортивний, фестивальний, релігійно-паломницький. Розвитку набули також діловий, конгресовий, виставковий, видовищно-масовий, екологічний, екстремальний, зелений туризм.

Чехія спеціалізується на лікувально-оздоровчому туризмі. У країні функціонує 37 курортів, які включають сотні санаторіїв, будинків і готелів. Унікальність чеських курортів, їх природні лікувальні джерела мінеральних і термальних вод, лікувальні грязі та пелоїди. Серед них – 24 курорти, які використовують як природний лікувальний засіб мінеральні води, 10 – пелоїди (неорганічні грязі, торф на курортах Франтішкови Лазне, Белоград, Бехіне, Богданець, Тоушень), інші – природні кліматичні умови (курорти Єсенік, Кінжварт). Курортні центри надають рекреаційні послуги для відпочинку, лікування, проведення спортивних заходів. Також вони є центрами туризму (*Лажнік 2015*).

Таблиця 2. Показники розвитку туризму в регіонах Чехії у 2022 р. ([Český statistický úřad 2023](#))

Регіони	Загальна кількість туристичних прибуттів	у тому числі		Щільність туризму, ночівель на 1 км ²
		внутрішні туристичні прибуття	іноземні туристичні прибуття	
м. Прага	5 984 803	1 493 192	4 491 611	27 001
Середньочеський	1 157 837	956 173	201 664	254
Південночеський	1 464 864	1 177 495	287 369	420
Пльзенський	840 789	596 955	243 834	281
Карловарський	1 157 945	632 648	525 297	1315
Устецький	580 023	407 742	172 281	286
Ліберецький	1 113 981	954 232	159 749	1062
Краловоградський	1 468 600	1 221 917	246 683	963
Пардубицький	503 879	447 033	56 846	300
Височина	642 986	573 020	69 966	228
Південноморавський	1 990 371	1 465 235	525 136	562
Оломоуцький	722 842	617 939	104 903	435
Злінський	802 061	706 209	95 852	571
Мораво-Сілезький	993 183	830 974	162 209	502

Курортні центри рівномірно розміщені по всій країні. Найвідомішими з відмінною курортною інфраструктурою, сконцентровані в «золотому курортному трикутнику» є: Карлові Вари, Маріанське Лазне й Франтішкови Лазне. Всесвітньо визнаними є курорти: Яхімов (термальні радіоактивні джерела) та Янське Лазне, де лікують дітей, які перехворіли на поліомієліт. Курорт Карлові Вари – унікальне курортне місто в Західній Богемії.

Поширений у Чехії півний туризм, який розглядають у складі гастрономічного туризму, проте він функціонує як поєднання різних видів туризму. Територія Чехії популярна серед велотуристів. Довжина велосипедних трас понад 37 тис. км. Найбільша мережа

А. Майстер, В. Лажнік, М. Куницький.

Сучасний стан та особливості розвитку туризму в Чехії

веломаршрутів охоплює територію Праги, Центральну та Північну Моравію. Значна частина велотрас – це «зелені дороги», прокладені вздовж річок, водних каналів і залізниць, що проходять по старих паломницьких і торгових дорогах, поблизу відомих пам'яток. До них належать такі траси: «Прага – Відень», «Бурштиновий маршрут», «Моравський маршрут», «маршрут по Лабі», «Моравський винний маршрут» (Чехія 2023).

Рис. 8. Доходи від іноземного туризму в Чехії у 2012–2022 рр.

У Чехії розвинений також релігійний туризм. Найголовніший паломницький центр країни – кафедральний собор св. Віта (м. Прага). У цій національній святині поховані всі чеські королі, архієпископи, дворяни, тут зберігають коронаційні регалії монархів. Цікавою для паломників є Празька Лорета – монастирський комплекс, розташований на Лоретанській площі в Градчанах, неподалік від Празького Града.

Різновидом історико-культурного туризму є замковий туризм. Загалом у Чехії нараховують 2 500 стародавніх замків і містечок різного архітектурного стилю. Країна представлена багатьма відомими в замковому туризмі об'єктами: замок Конопіште, Карлштейн, Мірошник, Штернберк. Залученню туристів у фортифікаційні споруди Чехії сприяли такі кроки: доступність замкових об'єктів; прийнятні готельні послуги в них; встановлення показників регулювання кількості відвідувачів у замках-готелях, організація замкових анімацій, розваг; костюмованих вистав; єдина плата за вхід на всі об'єкти, розміщених на території замку; надання приміщень замків для весільних прийомів, зустрічей, вечірок, івентів.

4. ВИСНОВКИ

Туризм відіграє важливу роль в економічному розвитку Чехії, але його внесок у ВВП країни все ще менший, ніж до пандемії COVID-19. У 2022 р. туристична галузь країни почала відновлюватися після пандемії. Більшість туристів приїжджали до Чехії для відпочинку й ознайомлення з культурними пам'ятками, а також для відвідування родичів і ділових поїздок. Витрати туристів на подорожі також зростали залежно від тривалості й типу поїздки.

Чехія вкладає значні інвестиції у транспортну інфраструктуру, модернізує залізничну систему та розширює пропускну спроможність аеропортів. Наявність та якість засобів розміщення є важливим чинником для привабливості туристичних напрямків і в Чехії спостерігається постійне зростання кількості закладів розміщення. Кількість КЗР в Чехії у 2020–2022 рр. помітно зросла. Найбільша кількість засобів розміщення знаходиться у Південночеському, Кралоугоградському та Південноморавському краях, а найменша – у

Пардубицькому краї та краї Височина. Найбільша кількість номерів у КЗР функціонує у місті Прага, Південночеському та Південноморавському краях. Чехія має потужне ресторанне господарство зі зростаючою кількістю закладів.

Туристичні потоки в Чехії мають геопросторову нерівномірність. Столиця країни м. Прага, Південноморавський, Кралоугоградський та Південночеський краї мають найбільшу кількість туристичних прибуттів. Традиційними видами туризму в Чехії є лікувально-оздоровчий і культурно-пізнавальний. Перспективи подальших досліджень пов'язані з геопросторовим аналізом розвитку туризму в регіонах Чехії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корсак, Р., Фуртій, В. (2016). Розвиток туризму у Чехії: досвід організації для України (кін. XX ст. поч. XXI ст.). *Гілея: науковий вісник*, (107), 128-131. [Korsak, R., Furtii, V. (2016). Rozvytok turizmu u Chekhi: dosvid orhanizatsii dlia Ukrainy (kin. KhKh st. poch. KhKhI st.). *Hileia: naukovyi visnyk*, (107), 128-131.]
2. Лажнік, В.Й. (2021) Туристична привабливість Центральної Моравії. *Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Луцьк, 14 травня 2021 р.)*, 76-80. [Lazhnik, V.I. (2021) Turystychna pryvabyvist Tsentralnoi Moravii. *Rekreatsiino-turystychnyi potentsial rehioniv Ukrainy: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku : materialy V Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii (m. Luts'k, 14 travnia 2021 r.)*, 76-80.]
3. Лажнік, В.Й. (2023). Сучасний стан розвитку туризму в Чеській Республіці. *Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні та світі: сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 19 травня 2023 р.)*, 18-22. [Lazhnik, V.I. (2023). Suchasnyi stan rozvytku turizmu v Cheskii Respublitsi. *Industriia turizmu i sfera hostynnosti v Ukraini ta sviti: suchasnyi stan, problemy y perspektyvy rozvytku : materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Luts'k, 19 travnia 2023 r.)*, 18-22.]
4. Лажнік, В.Й. (2015). Туризм і рекреація. У *Країнознавча характеристика Чеської Республіки*, В.Й. Лажнік (Ред.) (с. 564-592). Луцьк : Вежа-Друк. [Lazhnik, V.I. (2015). Turyzm i rekreatsiia. U *Krainoznavcha kharakterystyka Cheskoï Respubliky*, V.I. Lazhnik (Red.) (s. 564-592). Luts'k : Vezha-Druk.]
5. Патіичук, В.О., Міщенко, О.В., Ціпошук, С.А. (2020). Чехія як один із лідерів міжнародного туризму у Східній Європі. *Modern problems in science : the VIII th International scientific and practical conference (Prague, Czech Republic, November 09-12, 2020)*, 194-199. [Patiichuk, V.O., Mishchenko, O.V., Tsiposhuk, S.A. (2020). Chekhiia yak odyin iz lideriv mizhnarodnoho turizmu u Khidnii Yevropi. *Modern problems in science : the VIII th International scientific and practical conference (Prague, Czech Republic, November 09-12, 2020)*, 194-199.]
6. Турло, Н., Мархонос, С. (2023). Туризм та його вплив на соціально-економічний розвиток країни (на прикладі Чеської Республіки). *Економіка та суспільство*, (47). [Turlo, N., Markhonos, S. (2023). Turyzm ta yoho vplyv na sotsialno-ekonomichnyi rozvytok krainy (na prykladi Cheskoï Respubliky). *Ekonomika ta suspilstvo*, (47).] <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-28>
7. Będzik, B., Gołab, S. (2020). A comparison of the tourism sector in Poland and the Czech Republic. *Studia Periegetica*, 29(1), 73-86. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.1341>
8. Göttlichová, M., Šula, T. (2021). The role of tourism in the Czech economy. *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics*. 2020(2020), ID 645840. <https://doi.org/10.5171/2020.645840>
9. Havlíková, M., Stupková, L.C., Plíšková, L. (2019). Evaluation of sustainable tourism potential of the principle Giant Mountains resorts in the Czech Republic. *Environmental & Socio-economic Studies*, 7(4), 26-35. <https://doi.org/10.2478/enviro-2019-0021>
10. Királ'ová, A. (2006). Tourism in the Czech Republic. In *Tourism in the new Europe: the challenges and opportunities of EU enlargement* (pp. 104-115). Wallingford UK : CABI.
11. Kouřilová, J., Kratochvílová, L. (2014). Social tourism support in the Czech Republic. *Czech Journal of Tourism*, 3(1), 63-81. <https://doi.org/10.2478/cjot-2014-0004>
12. Novotná, M., Frantál, B., Kunc, J., Kubičková, H. (2019). Special interest tourism in the Czech Republic: introduction and overview. *Czech Journal of Tourism*, 8(1), 49-63. <https://doi.org/10.2478/cjot-2019-0004>
13. Novotný, L., Pellešová, P. (2021). Impact of the COVID-19 Crisis on the Regulation to Tourism in the Czech Republic. *Central European Public Administration Review*, 19(1), 199-222. <https://doi.org/10.17573/cepar.2021.1.09>
14. Roncak, M., Hobza, V. (2022). The impact of the COVID-19 pandemic on the tourism industry in the Czech Republic. *e-Review of Tourism Research*, 19(2), 261-279.

А. Майстер, В. Лажнік, М. Куницький.

Сучасний стан та особливості розвитку туризму в Чехії

15. Šárka, T., Andrea, Č., Michal, L., & Petr, L. (2022). Impact of the COVID-19 pandemic on tourism in the Czech Republic. *Terra Economicus*, 20(3), 133-145. <https://doi.org/10.18522/2073-6606-2022-20-3-133-145>
16. Vystoupil, J., Šauer, M. (2017). Geography of tourism in the Czech Republic. *The Geography of Tourism of Central and Eastern European Countries*, 149-188. https://doi.org/10.1007/978-3-319-42205-3_5
17. Vystoupil, J., Šauer, M., Bobková, M. (2017). Spa, spa tourism and wellness tourism in the Czech Republic. *Czech Journal of Tourism*, 6(1), 5-26. <https://doi.org/10.1515/cjot-2017-0001>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

18. Чехія (2023). [Chekhia (2023).] [Джерело](#)
19. Arrivals at tourist accommodation establishments (2023). [Джерело](#)
20. Český statistický úřad (2023). [Джерело](#)
21. Eurostat (2023). [Джерело](#)
22. Gross domestic product from tourism in Czechia 2012 to 2021 (2023). [Джерело](#)
23. Ministerstvo dopravy ČR (2023). [Джерело](#)
24. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (2023). [Джерело](#)
25. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (2023). [Джерело](#)
26. Rocenka dopravy České republiky (2021). [Джерело](#)
27. Statista (2023). [Джерело](#)
28. Travel and tourism in Czechia – statistics & facts (2023). [Джерело](#)
29. World Tourism Organization (UNWTO) (2023) [Джерело](#)
30. World Travel & Tourism Council (WTTC) (2023) [Джерело](#)

A. Maister, V. Lazhnik, M. Kunytskyi

Current State and Features of Tourism Development in Czechia

Keywords: tourism, tourist arrivals, collective accommodation, tourists, Czechia.

Annotation: Tourism is a significant contributor to the social and economic growth of countries and regions. As such, developing tourism is a crucial element in enhancing a country's economic efficiency. In Europe, the Czech Republic stands as one of the most alluring and well-established countries. Thanks to its abundant natural, recreational, historical, and cultural resources, it has fostered a fiercely competitive tourism industry. The commonness of historical, natural, social, and economic developmental conditions between Czechia and Ukraine establishes similar prerequisites for tourism development. An analysis of Czech tourism development, including identification of the country's tourism traits and trends, enables the adoption of Czech tourism organization experience and practical application in Ukraine.

The present article examines the current state of tourism development in Czechia. The analyses the development of the tourist infrastructure in the country. It examines the dynamics of the collective means of tourist accommodation in the Czech Republic. The analysis focuses on the dynamics of tourist arrivals to the Czech Republic, characterizing the structure of tourist flows. The geospatial features of tourist flows are considered, and the dynamics of the volume of income from foreign tourism are analysed.

Tourism plays a significant role in the economics of the Czech Republic. The contribution of tourism to the country's GDP remains below its pre-COVID-19 levels. However, in 2022, the tourism industry of the country started to recuperate from the pandemic. As compared to 2021, the number of tourists escalated by 8 million in 2022. Majority of the tourists arrived in the Czech Republic for recreational and cultural purposes, as well as to meet their relatives and for business agendas. The Czech Republic received the majority of its foreign tourists from Germany, Slovakia, and Poland. The domestic tourist share in the country's overall tourist flow is 62,3 %, while the foreign tourist share is 37,7 %.

The country is currently investing significantly in transport infrastructure by modernizing its railway network and expanding the capacity of its airports. The provision and standard of accommodation play a vital role in the appeal of tourist destinations, and the Czech Republic has seen a consistent rise in the quantity of lodging options. An appreciable increase in the number of shared lodging facilities was observed in the

А. Майстер, В. Лажнік, М. Куницький.

Сучасний стан та особливості розвитку туризму в Чехії

Czech Republic over the period of 2020–2022. South Bohemian, Hradec Králove and South Moravian regions boast the highest number of accommodation facilities, while Pardubice and Vysočina regions have the lowest. The city of Prague, along with South Bohemian and South Moravian regions, is home to the largest number of rooms in collective accommodation facilities. The Czech Republic boasts a thriving restaurant industry that has seen a steady increase in the number of establishments.

The country's tourism is characterized by uneven geographic distribution. Notably, the largest number of tourist arrivals are recorded in Prague, South Moravian, Hradec Králove, and South Bohemian regions. According to the analysis, the regions adjacent to Prague also exhibited a significant appeal to tourists. This trend might be clarified by tourists who visit Prague tend to extend their routes to neighbouring regions, particularly in Central Bohemian, Liberec, and Hradec Králove regions. Conversely, regions situated far from the capital draw a substantial number of visitors. This could suggest the existence of exceptional tourism services that entice travellers. The Czech Republic has high tourism densities, with Prague having the highest observed density due to the influx of tourists into a relatively small area. Karlovy Vary, Liberec, and Hradec Králove regions also have high tourism densities. In 2022, foreign tourism generated revenues of 1 billion USD for the country. However, due to the coronavirus pandemic, foreign tourism revenues decreased by 62,5 % in 2020. The Czech Republic is known for its conventional health and wellness, cultural and educational tourism.